

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาวิจัย

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชเป็นสมาชิกของกลุ่มมหาวิทยาลัยเปิดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 5 แห่ง (OU5) ซึ่งประกอบด้วยมหาวิทยาลัยเปิดมาเลเซีย (OUM) มหาวิทยาลัยเปิดฟิลิปปินส์ (UPOU) มหาวิทยาลัยเปิดเทอร์บูกาแห่งอินโดนีเซีย (UT) และมหาวิทยาลัยเปิดฮานอยของเวียดนาม (HOU) มหาวิทยาลัยทั้ง 5 แห่งนี้มีเป้าหมายการทำงานร่วมกันในหลายมิติเพื่อนำผลการศึกษาร่วมกันมาจัดการศึกษาและส่งเสริมคุณภาพการจัดการเรียนการสอนทางไกล เป้าหมายสำคัญประการหนึ่งของความร่วมมือของมหาวิทยาลัยเปิดทั้ง 5 แห่ง คือ การวิจัย โดยมหาวิทยาลัยทั้ง 5 แห่งมีการจัดประชุมร่วมกันเพื่อกำหนดประเด็นการวิจัยที่ควรทำการศึกษาาร่วมกันในแต่ละปี โดยคาดหวังว่าจะใช้ผลการศึกษาร่วมกันจัดทำหลักสูตรเกี่ยวกับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งคาดว่าจะจะเป็นหลักสูตรร่วมกันของมหาวิทยาลัยเปิดทั้ง 5 แห่ง รวมถึงการนำเนื้อหาที่ได้จากการวิจัยมาผลิตสื่ออิเล็กทรอนิกส์และเอกสารตำราต่อไป

ในปี พ.ศ. 2565 มหาวิทยาลัยเปิดทั้ง 5 แห่ง ได้จัดประชุมร่วมกันและเห็นพ้องกันว่าประเด็น (Theme) ของการวิจัยที่ควรดำเนินการร่วมกัน คือ การศึกษาเชิงเปรียบเทียบการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยเปิดทั้ง 5 แห่ง ต่อมา คณะวิจัยของมหาวิทยาลัยเปิดทั้ง 5 แห่ง ได้มีการประชุมร่วมกันผ่านออนไลน์ จำนวน 2 ครั้ง และได้ข้อสรุปว่า หัวข้อวิจัยที่แต่ละมหาวิทยาลัยควรดำเนินการวิจัยเพื่อนำผลการศึกษามาเปรียบเทียบกัน คือ เรื่อง “การประกันคุณภาพการจัดการศึกษาทางไกลผ่านออนไลน์” โดยในระยะเริ่มต้นของการวิจัยจะเป็นการศึกษาในมุมมองของนักศึกษา สำหรับมหาวิทยาลัยสุโขทัยศึกษาได้รับมอบหมายให้ดำเนินการเก็บข้อมูลจากนักศึกษาของ มสธ. ภายใต้การศึกษาเรื่อง “การรับรู้ของนักศึกษา มสธ. เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการจัดการศึกษาทางไกลผ่านออนไลน์ของ มสธ.”

ในแง่ของการประกันคุณภาพการศึกษาของ มสธ. นั้น ในปี พ.ศ. 2562 มหาวิทยาลัยได้มีนโยบายปฏิรูปการจัดการศึกษาและระบบดิจิทัลสำหรับการศึกษาผ่านออนไลน์ให้คุณภาพอย่างต่อเนื่องเพื่อจัดการศึกษาที่มีทางเลือกที่หลากหลายและสามารถพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ การประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยไม่ได้เน้นเฉพาะด้านการจัดการศึกษาของสาขาวิชาเท่านั้น แต่มหาวิทยาลัยได้พยายามพัฒนาหน่วยงานและบุคคลากรต่างๆ ที่เป็นฝ่ายสนับสนุนการศึกษาให้มีความสามารถในการดำเนินงานส่งเสริมการจัดการศึกษาในระบบออนไลน์ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าการจัดการศึกษาผ่านออนไลน์ของ มสธ. ได้ถูก

ดำเนินการตามแผนการปฏิรูปมหาวิทยาลัยมาอย่างต่อเนื่อง แต่ผลการศึกษาวิจัยในด้านนี้ยังมีไม่มากนัก และยังไม่มีการวิจัยที่เชื่อมโยงการประกันคุณภาพการศึกษากับมิติคุณภาพของการดำเนินงาน ด้านอื่นๆ ของมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเปิดทั้ง 5 แห่ง จึงเห็นพ้องกันว่า ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาใน 5 ประเด็น เพื่อนำผลการวิจัยมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อมูลสำหรับการปรับปรุงการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยต่างๆ ทั้งนี้ ประเด็นเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาที่ควรดำเนินการวิจัยประกอบด้วยประเด็นด้านคุณภาพของการเรียนการสอนออนไลน์ วัฒนธรรมการวิจัย การบริการนักศึกษา ความสามารถในการดำเนินงานทำของนักศึกษา และการรับรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการจัดการศึกษาทางไกลผ่านออนไลน์จากมุมมองของนักศึกษา

ผลการศึกษาวิจัยในเชิงเปรียบเทียบของมหาวิทยาลัยเปิดทั้ง 5 แห่ง จะทำให้ได้ปัจจัยเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัย ซึ่ง มสธ. จะสามารถนำข้อมูลนั้นมาพัฒนาการจัดการศึกษาและพัฒนาการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาและสนับสนุนนโยบายการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้อย่างยั่งยืน

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

2.1 เพื่อศึกษาคุณภาพการประกันคุณภาพการศึกษาจากการรับรู้ของนักศึกษาด้านการเรียนการสอนออนไลน์ วัฒนธรรมการวิจัย การบริการนักศึกษา และความสามารถในการดำเนินงานทำของนักศึกษา และการรับรู้ของนักศึกษาเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการจัดการศึกษาทางไกลผ่านออนไลน์ของ มสธ.

2.2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเกี่ยวกับคุณภาพการประกันคุณภาพการศึกษา (ด้านการเรียนการสอนออนไลน์ วัฒนธรรมการวิจัย การบริการนักศึกษา และความสามารถในการดำเนินงานทำของนักศึกษา) และการรับรู้ของนักศึกษาเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการจัดการศึกษาทางไกลผ่านออนไลน์ของ มสธ.

2.3 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการประกันคุณภาพการจัดการศึกษาทางไกลผ่านออนไลน์ของ มสธ. จากมุมมองของนักศึกษา

2.4 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของนักศึกษา และหน่วยงานสนับสนุนการศึกษาเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการประกันคุณภาพการศึกษาของ มสธ. ด้านการเรียนการสอนออนไลน์ วัฒนธรรมการวิจัย การบริการนักศึกษา และความสามารถในการดำเนินงานทำของนักศึกษา

2.5 จัดทำข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการประกันคุณภาพการศึกษาของ มสธ. ต่อมหาวิทยาลัยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3. นิยามศัพท์

3.1 การเรียนการสอนออนไลน์ หมายถึง คุณภาพของวิธีการสอนผ่านคอมพิวเตอร์ และความยึดมั่นผูกพันระหว่างอาจารย์และนักศึกษาทั้งในรูปแบบการสอนที่ผู้เรียนและผู้สอนมาเผชิญหน้าพร้อมกัน และรูปแบบที่ผู้เรียนเข้ามาศึกษาด้วยตนเอง

3.2 วัฒนธรรมการวิจัย หมายถึง คุณภาพของพฤติกรรม ค่านิยม ความคาดหวัง ทักษะคิด และบรรทัดฐานของอาจารย์เกี่ยวกับการทำวิจัยและการเผยแพร่งานวิจัย

3.3 การสนับสนุนนักศึกษา หมายถึง คุณภาพของการช่วยเหลือนักศึกษาให้พัฒนาความรู้ ทักษะ และมีความก้าวหน้าในการเรียนระหว่างที่เป็นนักศึกษา

3.4 ความสามารถในการดำเนินงานทำของนักศึกษา หมายถึง คุณภาพของมหาวิทยาลัยในการพัฒนาความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ คุณธรรม และอัตลักษณ์ของนักศึกษาที่มีความจำเป็นต่อการทำงาน

3.5 การรับรู้ของนักศึกษาเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการจัดการศึกษาทางไกลผ่านออนไลน์ของ มสธ. หมายถึง ความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพของการดำเนินงานตามมาตรฐานและการประกันคุณภาพของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชในช่วงที่ให้บริการการศึกษาแก่นักศึกษา

4. ขอบเขตการวิจัย

4.1 การศึกษาการรับรู้ของนักศึกษาครอบคลุมนักศึกษาที่เรียนระดับประกาศนียบัตร ประกาศนียบัตรบัณฑิต ปริญญาตรี และบัณฑิตศึกษา

4.2 การศึกษาการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยเป็นการศึกษาจากการรับรู้ของนักศึกษา

4.3 การนำเสนอในรายงานวิจัยเรื่องนี้ นำเสนอเฉพาะข้อมูลของประเทศไทย คือ ข้อมูลจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ส่วนการรายงานในเชิงเปรียบเทียบของมหาวิทยาลัยเปิดทั้ง 5 แห่งเป็นการนำเสนอรายงานในการประชุมต่อคณะผู้บริหารของมหาวิทยาลัยเปิดทั้ง 5 แห่ง

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงเปรียบเทียบเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยเปิด 5 แห่งในเอเชีย ผลการศึกษาจะทำให้ทราบปัจจัยที่ช่วยพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัย ดังนั้นข้อมูลจากการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช นอกจากนี้ผลการศึกษาจะนำไปใช้พัฒนาการจัดทำสื่อออนไลน์ และหลักสูตรร่วมกันของมหาวิทยาลัยเปิดทั้ง 5 แห่ง ในอนาคต